

Jessica Persdotter Keding
046-359 9973
Jessica.keding@lund.se

Socialnämnden

Förslag till ändring av sommarpraktik till kommunal feriepraktik från och med 2020

Dnr SO 2020/0013

Sammanfattning

Under sommaren 2019 gjorde Kommunals fackförbund en tvisteframställan med anledning av att Lunds kommun inte hade fullgjort sin förhandlingsskyldighet och inte heller hade tydliggjort arbetsmiljöansvaret vid placering av sommarpraktikanter i privat verksamhet. Efter sommaren har ett förslag på nytt upplägg för verksamheten arbetats fram för att uppfylla krav i arbetsmiljölagen, kommunala kompetensen och kommunens uppgifter. Från och med år 2020 föreslås en namnändring till kommunal feriepraktik och att verksamheten enbart ska använda praktikplatser inom kommunen. Förslaget innebär även en justering av antalet platser och justering av arbetstid samt förslag att justera ersättningen till praktikanterna.

Beslutsunderlag

Socialförvaltningens tjänsteskrivelse den 30 december 2019 (denna skrivelse).

SKL – PACTA Arbetsgivarnytt 7/16

Samverkansöverenskommelse mellan Lunds kommun och Lokalpolisområde Lund 2019-2022

Barnets bästa

Kommunal feriepraktik möjliggör för ungdomar att etablera kontakt med arbetsmarknaden, få arbetslivserfarenhet, referenser samt en meningsfull sysselsättning under tre veckor. Detta är särskilt angeläget för ungdomar med särskilda behov. Feriepraktiken är även en del av en meningsfull sysselsättning som verkar brottsförebyggande för skollovslediga ungdomar.

Ärendet

Ärendet omfattar förslag till:

- Byte av namn från sommarpraktik till kommunal feriepraktik
- Justering av vilka platser som kan användas
- Justering av arbetstid

- Justering av ersättning vid kommunal feriepraktik

Bakgrund

Lunds kommun har erbjudit sommarpraktik till unga under sommarlovet sedan 1993. Upplägget har sett likadant ut med samma ersättning sedan 2010:

- Tre veckors praktik under tre perioder under sommaren.
- Insatsen riktas till ungdomar som går ut 9:an samt 1:an och 2:an på gymnasiet.
- Unga med särskilda behov har varit en prioriterad grupp enligt beslut av socialnämnden.
- Insatsen planeras och genomförs av socialförvaltningen med stöd av kollegor inom kommunen. Kollegor från barn- och skolförvaltningen, utbildningsförvaltningen, kultur- och fritidsförvaltningen och friskolor samt BUP hjälper till med urvalet och kollegor på kommunkontoret hjälper med lägga in ungdomarna i lönesystemet.
- Både kommunala och privata arbetsplatser samt föreningar har bidragit med platser till sommarpraktikanterna.
- Information ges till arbetsgivarna kring arbetsmiljölagen och AFS 2012:3- Så får barn och unga arbeta. Mottagande arbetsplats gör riskbedömning.
- Ersättningen har varit 45 kr per timme för 9: onde klass samt 50 kr per timme för 1:an och 2:an i gymnasiet.

Kommunal inkom under sommaren 2019 med en tvisteframställan till Lunds kommun. Kommunal ansåg att kommunen inte hade fullgjort sin förhandlingsskyldighet och inte heller hade tydliggjort arbetsmiljöansvaret vid placering av praktikanter i privat verksamhet. Tvisten avslutades med ett skadestånd på 10 000 kr då kommunen inte fullgjort sin förhandlingsplikt på ett korrekt sätt inför sommaren 2019. Kommunen förband sig också att bjuda in Kommunal vid framtagandet av nytt upplägg för feriepraktik inför år 2020.

Utöver tvisten har det under flera år framförts synpunkter på en låg ersättningsnivå från ungdomar, föräldrar och samarbetspartners. Kommunal kallade till särskild förhandling 2017 och 2018 gällande ersättningsnivån. Förhandlingarna avslutades i oenighet. Inför sommaren 2018 beslutade socialnämnden att antalet platser skulle vara oförändrat framför att höja ersättningen (SO2018/0150).

Synpunkter har även inkommit från arbetsgivare att det kan vara svårt att fylla hela praktikdagen på 8 timmar med ett ändamålsenligt innehåll.

Framtagande av ärendet

I framtagandet av förslag till nytt upplägg för kommunal feriepraktik har, förutom medarbetare på socialförvaltningen, även HR-konsult och HR-strateg från kommunkontoret samt representant från Kommunal deltagit. Omvärldsbevakning har gjorts genom studiebesök i tre andra kommuner, faktainhämtning från sex kommuner samt stöd i arbetsrättsliga frågeställningar från kommunkontoret.

Regelverk gällande kommunens uppgifter, den kommunala kompetensen samt arbetsmiljöansvar

Genom 6 kap. 2§ lag (2009:47) om vissa kommunala befogenheter (befogenhetslagen) finns det ett visst utrymme för kommunen att vara verksam inom det arbetsmarknadspolitiska området. Efter överenskommelse med arbetsförmedlingen kan kommunen anordna aktiviteter för deltagare i arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Lagen utgår dock ifrån att aktiviteterna utförs i egen regi i kommunen.

Det råder principiellt förbud mot understöd av enskilda näringsidkare jml. 2 kap. 8§ kommunallagen (KL). Att placera sommarpraktikanter kan i praktiken innebära ett stöd till näringsidkare.

Den kommunala kompetensen definieras i 2 kap. 1§ KL:
Kommuner och landsting får själva ha hand om angelägenheter av allmänt intresse som har anknytning till kommunens eller landstingets område eller deras medlemmar. I begreppet, angelägenheter av allmänt intresse, kan insatser inom arbetsmarknadspolitiska området ingå, t.ex. kommunal feriepraktik. Tolkning sedan 2016 (se avsnittet nedan "SKR om feriepraktik samt särskilda satsningar från regeringen") är att angelägenheter och allmänt intresse inte omfattar möjligheten att använda privata arbetsgivare i feriepraktikarbetet.

Arbetsmiljöansvaret regleras i Arbetsmiljölagen och kan inte förhandlas bort. Arbetsgivaren är tillsammans med mottagande arbetsplats/arbetsgivare ansvarig för feriepraktikantens arbetsmiljö. Som anställande part, är det viktigt med en god kunskap om den arbetsmiljö där feriepraktikanten blir placerad, bl.a. att feriepraktikanten har fått en noggrann information om vad arbetsuppgifterna innebär, att en riskbedömning görs av arbetsuppgifterna innan praktikperioden börjar, att praktikanten får stöd av arbetsgivaren (kommunen) under praktikperioden m.m. Reglerna kring arbetsuppgifter och arbetsmiljö styrs även av Arbetsmiljöverkets föreskrifter om minderåriga (AFS 2012:3) samt Om minderårigas arbetsmiljö- en vägledning till föreskrifterna AFS 2012:3. Är ungdomen under 18 år ska det finnas en utsedd handledare, introduktionen är särskilt viktig, en riskbedömning ska göras för varje ungdom innan start och skyddsombud ska vara informerade.

SKR om feriepraktik samt särskilda satsningar från regeringen

Enligt SKR (Sveriges kommuner och regioner fd. landsting) och PACTAS (SKL – PACTA Arbetsgivarnytt 7/16) görs bedömning att kommunal feriepraktik inte har ett sådant allmänintresse som avses i bestämmelsen 2kap. 1§ KL (den kommunala kompetensen), oavsett om behovet beror på arbetslöshet eller av andra orsaker, att privata arbetsgivare kan användas för insatsen. Stöd till enskilda individer kan inte ges utifrån den allmänna kompetensen utan regleras i lag t.ex. behovsprövat individuellt bistånd enligt Socialtjänstlagen.

Slutsatsen är att det råder stor tveksamhet till om placering av unga vuxna i kommunal feriepraktik på privata företag, föreningar eller organisationer faller inom den kommunala kompetensen. Vidare lyfter de arbetsmiljöansvaret som följer med en anställning, det vill säga att kommunen inte kan ha uppsikt eller rådighet över arbetsmiljön vid placering utanför den egna verksamheten.

Under 2017 och 2018 gjorde regeringen en särskild satsning genom att tillföra extra pengar till kommunerna, att använda till kommunal feriepraktik. Målgruppen för feriejobbsatsningen var ungdomar som avslutade årskurs nio samt de som gick ut gymnasiet första och andra årskurs. Unga vuxna som hade svårt att hitta feriejobb på egen hand skulle prioriteras. Anslagna medel skulle huvudsakligen gå till lönekostnader och för ett arbete inom den kommunala verksamheten.

Kommunals synpunkter

Kommunal har deltagit på planerings- och diskussionsmöte inför framtagandet av nytt upplägg i enlighet med överenskommelsen efter tvisten. Kommunal har efter planeringsmötet återkopplat per mail att de godtar att ersättningen till praktikanten ligger under Kommunals lägsta lön, eftersom praktikanten inte ska utföra ordinarie arbetsuppgifter. Vidare anser Kommunal att verksamheten enbart kan använda platser inom kommunen.

Omvärldsspaning

Information har inhämtats genom studiebesök i tre kommuner och genom kontakt med sex kommuner (en av dessa kommuner är samma, så totalt åtta kommuner). Av dessa åtta kommuner är det tre som använder kommunala och privata platser, samt föreningar och organisationer. Det är två kommuner som använder kommunala platser och platser hos föreningar och tre kommuner som enbart använder platser inom den egna organisationen.

I omvärldsspaningen har även ersättningsnivån till de unga vuxna inhämtats och den ligger 2019 på mellan 56- 88 kr beroende ålder (16- 20 år).

Kommun	Ersättning 2019	Födda
Helsingborg	72- 88 kr	1999-2003
Uppsala	56- 76 kr	2001-2003
Malmö	55- 68 kr	2000-2003
Lund	45-50 kr	2001-2004

Malmö stad uppger att de under år 2020 kommer att fortsätta att använda privata arbetsplatser med undantag av platser inom hotell- och restauranganställdas avtalsområde eftersom hotelfacket begärde en tvisteförhandling under 2019. Malmö stad uppger att de sedan 2011 varje år har förhandlat med Kommunal om ersättning till feriepraktikanter samt användningen av arbetsplatser hos privata arbetsgivare och organisationer. Vidare uppger de att de har en överenskommelse med Arbetsmiljöverket om att Malmö stad har informationsansvar om arbetsmiljön till arbetsgivarna. Enligt uppgifter från Malmö stad har mottagande arbetsplatser ansvar för att göra en riskbedömning inför praktiken samt att arbetsmiljöverket och Malmö stad gör stickprovskontroller under pågående feriepraktik.

Helsingborgs stad använder enbart platser inom kommunen och praktiksamordnare gör oanmälda uppföljningsbesök.

I Uppsala kommun är det platsgaranti för alla som går ut 9:e klass, men även andra unga vuxna kan bli aktuella för feriepraktik. Det är främst arbetsplatser inom kommunen och organisationer som används. Det finns även SUSO- subventionerade sommarjobb. Ungdomen söker en plats själv och arbetsgivaren kan därefter ansöka om att få en del av lönen betald av kommunen.

Analys

Flertalet kommuner har slutat använda praktikplatser hos privata arbetsgivare. Skälen till ändringen är att det råder stor tveksamhet om feriepraktik kan anordnas via en privat arbetsgivare med hänvisning till den kommunala kompetensen, förbudet om understöd till enskild näringsidkare samt kravet på uppsikt och rådighet över arbetsmiljön vid placering hos annan arbetsgivare än den egna. Ett exempel på svårighet med gränsdragning gällande understöd till enskild näringsidkare, är att det är svårt att säkerställa att feriepraktikanter inte används i stället för anställning av vikarier eller extrapersonal.

Några kommuner använder platser inom föreningar och ideella organisationer. Utifrån rådande lagstiftning framstår upplägget som tveksamt med hänsyn till samma problematik som med privata praktikplatser.

Att enbart använda kommunala platser kan innebära svårigheter att få fram antalet platser samt att utbudet av arbetsuppgifter begränsas.

Kommunal har vid särskilda förhandlingar 2017, 2018 samt vid tvisten 2019 lyft fram att ersättningen till feriepraktikanter inte har reglerats under lång tid och ligger långt under Kommunals lägsta lön. Jämförelser har visat att Lunds kommun utger en låg ersättning.

Sammantaget är bedömningen att lagstiftningen och tolkningen av den medger att kommunen anordnar kommunal feriepraktik inom den egna verksamheten. I de fall som kommuner använder praktikplatser utanför den egna organisationen är det förhandlat med Kommunal. I Lund har Kommunal ställt sig negativ till feriepraktik utanför den kommunala organisationen. Det går inte att utesluta nya tvister, i det fall Lunds kommun framöver använder sig av praktikplatser hos privata arbetsgivare och organisationer.

Förslag till nytt upplägg 2020

Namnet på insatsen föreslås ändras från kommunal sommarpraktik till kommunal feriepraktik. Skälet är att tydliggöra syftet med insatsen men också för att flertalet andra kommuner använder sig av denna term. Feriepraktiken är en praktik som regleras enligt AB (Allmänna bestämmelser). Ungdomen får enbart utföra icke-ordinarie arbetsuppgifter.

Målgrupp

Målgruppen för kommunal feriepraktik kommer fortsatt att vara ungdomar som prioriteras utifrån särskilda behov. Särskilda behov innebär en ungdom med funktionsnedsättning, neuropsykiatrisk diagnos, en svår social situation som innebär behov av stöd eller anpassad praktikplats eller ett annat särskilt behov av stöd för att knyta kontakt med arbetsmarknaden. Urvalet av ungdomar sker i samarbete med kollegor inom socialförvaltningen, utbildningsförvaltningen, barn- och skolförvaltningen, friskolor, kultur- och fritidsförvaltningen och barn- och ungdomspsykiatri. Eventuella platser som blir över eller sena återbud lottas ut bland inkomna intresseanmälningar.

Period och omfattning

Under de senaste åren har sommarlovet haft åtta hela veckor, vilket har inneburit att period två och tre har fått överlappa varandra med en vecka. Under 2020 är det planerat nio hela veckors ledighet vilket gör att tre perioder planeras för sommaren 2020. Omfattningen av feriepraktiken föreslås ändras till 6 timmar per dag, dvs. 90 timmar totalt per period.

Arbetsplatser

Använda praktikplatser enbart inom kommunala verksamheter, utifrån genomförd analys av regelverken och omvärldspaning.

Antalet platser och ålder

Antalet platser kan komma att variera mellan åren på grund av att arbetsgivaravgiften för unga kan ändras samt att timersättningen kan behöva justeras med viss regelbundenhet. Ersättningen för 2020 och framåt föreslås utgå utifrån den unges ålder 15 år, 16 år, 17 år respektive 18 år. För 2020 kommer förslaget till ersättning nedan att innebära 550 platser (medräknad arbetsgivaravgift 10,42%).

Ersättning

Ersättningen föreslås höjas samt att ersättningen till den unge ska utgå utifrån ålder och inte från årskurs. Förslag på ersättning för kommunal feriepraktik är från och med 2020 (inom parantes kommunals lägsta lön 2019):

15 år - 60 kr	
16 år - 65 kr	(77 kr)
17 år - 75 kr	(87,50 kr)
18 år - 90 kr	(109 kr)

Socialförvaltningens förslag till beslut

Socialnämnden föreslås besluta

- att sommarpraktik byter namn till kommunal feriepraktik
- att enbart använda kommunala praktikplatser fr.o.m. år 2020
- att praktiktiden justeras till 6 timmar per dag
- att praktikersättningen justeras enligt förslaget och utgår från ålder

Annika Pettersson
Socialdirektör

Inger Fröman
Verksamhetschef

Beslut expedieras till:
Samtliga nämnder
Akten